

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

Navoiy viloyati Oila va xotin-qizlar boshqarmasi

**XXI ASR ILM-FANI VA
TA’LIM SOHASIDA AYOLLAR:
YUTUQLAR VA MUAMMOLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani
materiallari

T O‘P L A M I

Navoiy – 2023

*“XXI asr ilm-fani va ta’lim sohasida ayollar: yutuqlar va muammolar”
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman. Navoiy. 16 fevral, 2023 yil.*

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Navoiy viloyati Oila va xotin-qizlar boshqarmasi

***XXI ASR ILM-FANI VA
TA’LIM SOHASIDA AYOLLAR:
YUTUQLAR VA MUAMMOLAR***

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari

T O ‘ P L A M I

16-fevral, 2023-yil

Navoiy shahri

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2022-yil 22-dekabrda Murojaatnomalarida 2023-yilni “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim” yili, deb e’lon qilishlari barcha oliy ta’lim muassasalarida sifatli ta’limni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilishiga imkon berdi.

“XXI asr ilm-fani va ta’lim sohasida ayollar: yutuqlar va muammolar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani ham ayni dolzarb masalalarga hamda 11-fevral – “Ilm-fan sohasidagi ayollar va qizlar Xalqaro kuni”ga bag’ishlab o’tkazildi.

***Navoiy davlat pedagogika instituti
16-fevral, 2023-yil.***

Tashkiliy qo’mita raisi: *Navoiy davlat pedagogika instituti rektori,
t.f.d., prof. B.B.Sobirov*

Tashkiliy qo’mita a’zolari: *t.f.n., dots. I.B.Nasriddinov
t.f.n., dots. X.R.Qurbonov
f.f.f.d. (PhD), dos. N.H.Tursunova*

Mas’ul muharrir(lar): *f.f.d., prof. N.O.Safarova*

Tahrir hay’ati: *f.f.f.d. (PhD), dots. N.H.Tursunova
t.f.d. (DSc), prof. D.I.Kamalova*

Texnik muharrir(lar): *t.f.d. (DSc), prof. D.I.Kamalova
tayanch doktorant F.O.Nabiyeva*

Замонавий аёл ҳаётнинг барча соҳаларида мустақилдир: у мустақил равишда ўз ҳаётини режалаштиради, олий маълумот ва ишлаш ҳуқуқини олади.

Бугунги кунда аёллар – бу ўқитувчилар, олималар, раҳбарлар ва мамлакатлар президентлари бўлиб, улар икки томонлама фаолиятни, яъни профессионал ва оилавий фаолиятни амалга ошириш, гендер тенглигига эришиш, жамиятда ўзига бўлган ишонч туйғусини шакллантириши лозим.

Аёлларимизнинг жисмонан бақувват бўлиши бизнинг бундан кейинги тараққиётимизнинг муҳим заминларидан ҳисобланади. Бугунги кунда кўплаб ёш қизлар, аёлларимизнинг асосий мақсади ижтимоий – иқтисодий ислохотлар жараёнида фаолликни ошириш, юксак маънавий фазилатларни мужассамлаштириш, миллий тафаккурни шакллантиришдан иборат. Ёшларни маданий, тарихий анъаналаримизга ҳурмат, Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш, тадбиркорлик ва касб – ҳунарга ўргатиш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири бўлиб қолмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Самиева Ш.Х. ва б. Научные направления развития творческих и интеллектуальных способностей молодежи. Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture. 2022. Т.2. №4. С.35-38.

2. <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=10661>.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ТАДБИРКОРЛИГИДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ИЖТИМОЙ ФАОЛЛИКЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ

Очилова Гулноза Одиловна

*Тошкент давлат иқтисодиёт университети
“Инновацион таълим” кафедраси доценти
психология фанлари бўйича фалсафа доктори, PhD.*

Мусаханова Гулнора Мавляновна

*Тошкент давлат иқтисодиёт университети
“Инновацион таълим” кафедраси доценти
педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори, PhD.*

Аннотация: Мазкур мақолада оилавий бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш, оилада тарбияланаётган ёшларнинг тадбиркорликка мойиллиги ва бизнес қобилятларининг ижтимоий-психологик хусусиятларини ўрганишга қаратилган изланишларнинг натижалари, оилавий бизнес, тадбиркорлик, фермерлик, мотивация, мотив, гендер муносабатлар, роллар тақсимооти каби омиллар ёшлардаги тадбиркорлик мотивациясига таъсирини ўрганишнинг услубий асослари, тамойиллари, тажриба натижаларидан олинган маълумотлар таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: оилавий бизнес, тадбиркорлик, бизнес қобилият, фермерлик, мотивация, мотив, гендер муносабатлар, роллар тақсимоти, гендер тенглик.

Аннотация. В данной статье рассматриваются результаты исследования, направленного на изучение социально-психологических особенностей к развитию бизнеса, предрасположенности и способностей к предпринимательству у молодёжи в различных по составу семьях. В частности анализируются методические принципы изучения влияния на мотивацию у молодёжи таких факторов как семейный бизнес, предпринимательство, фермерство, мотив, мотивация, гендерные отношения, распределение ролей.

Ключевые слова: семейный бизнес, предпринимательство, способность к бизнесу, фермерство, мотивация, мотив, гендерные отношения, распределение ролей, гендерные равенство.

Annotation. This article discusses the results of a study aimed at studying the socio-psychological characteristics of business development, the disposition and ability to entrepreneurship of young people in different families. In particular, the methodological principles of studying the impact on youth motivation of such factors as family business, entrepreneurship, farming, motive, motivation, gender relations, and the distribution of roles are analyzed.

Keywords: family business, entrepreneurship, business ability, farming, motivation, motive, gender relations, distribution of roles.

Янги ўзбекистонда бугунги кундаги барқарор ва самарали иқтисодиётни шакллантириш борасида амалга оширилаётган ислохотлар, хусусан, бозор механизмларининг такомиллашуви натижасида хусусий мулкчиликнинг барча шакллари ривожланиб, тадбиркорлик фаолиятига тобора кенг йўл очилди. Иқтисодиётнинг реал секторини либерализация ва модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш жараёнлари тадбиркорлик фаолиятининг яхшиланишига хизмат қилиб, ўз навбатида, фуқароларнинг хусусий мулк ва меҳнатга бўлган муносабатларини тубдан ўзгаришига сабаб бўлди. Жумладан, қисқа вақт ичида иқтисодиётда чуқур таркибий ўзгаришларни амалга оширилиши, аҳоли даромадларининг ўсишини таъминлаш, самарали ташқи савдо ҳамда инвестиция жараёнларини кучайтириш, қишлоқ хўжалигини ислох қилиш, кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик, фермерлик, касаначилик соҳаларини барқарор ривожлантириш, банк-молия тизими фаолиятини мустақамлашда тадбиркорликнинг самарали усулларини жорий этиш, ушбу фаолиятга имкон берувчи шахс сифатларини тарбиялаш, фуқаролар тафаккурида, айниқса, ўсиб келаётган баркамол авлод онгида янгича иқтисодий тафаккурни шакллантириш бугунги долзарб масалаларидан ҳисобланади. Бутун жаҳон миқёсидаги мутахассислар барқарор ва самарали иқтисодиётни шакллантиришнинг асоси - хусусий мулкчилик шакллари такомиллаштириш эканлигини таъкидламоқдалар. Хусусан, Россияда иқтисодиётнинг барча

соҳаларида кичик ва ўрта корхоналари улушида оилавий компаниялар салмоғи 80 % ни ташкил этади. Германияда бизнеснинг 90 % идан ортиғини шундай оилавий компаниялар бошқаради. Америка психологлар ассоциациясининг берган маълумотларига кўра, “...бугунги кунда глобал оилавий бизнес икки хусусияти билан тавсифланади. Биринчидан, оилага тегишли, оила аъзолари томонидан яратиладиган жуда катта миқдордаги кичик ва ўрта корхоналарнинг сақлаб қолиш даражасининг юқорилиги. Масалан, АҚШда 15 миллионга яқин кичик оилавий фирмалар мавжуд. Иккинчидан, глобал оилавий бизнес асосида ташкил этилган оилавий корпорациялар ҳамда холдинглар катта обрў ҳамда кўп асрлик тарихга эга бўлиб, авлоддан авлодга мерос бўлиб ўтган. Бу айниқса, Англияга хос хусусиятдир. Мазкур мамлакатда оилага тегишли фирмаларнинг 16 фоизи тўрт авлод тасарруфида бўлган. Швеция оилавий бизнесида ишлаётганлар мамлакатда банд аҳолининг 60 % идан ортиғини ташкил этади”.

Хусусан, тадбиркорлик билан шуғулланиш истагида бўлган аҳолига имтиёзли кредитлар ажратиш ҳамда тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш ва амалга оширишнинг ҳар бир босқичида мутасадди идоралар томонидан тизимли амалий ёрдам кўрсатилишини таъминлаш дастурнинг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади. Асосан, оила шароити, ота ва онанинг бевосита таъсирида ёшларнинг иқтисодий ижтимоийлашувини самарадорлигини ошириш, иқтисодий тафаккурини тўғри тарбиялаш, уларда ижтимоий-иқтисодий ҳаётга фаол муносабатни шакллантириш, ишбилармон, тадбиркор қилиб вояга етказиш масалалари илмий изланишлар муаммосини аниқлашга имконият яратади. Шу боис ҳам мамлакатимизда оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга сабаб бўлувчи омилларни аниқлаш, оилада тадбиркорлик фаолияти турини амалга оширувчи шахснинг ўзига хос хусусиятларини ўрганиш, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишга туртки бўлаётган ҳамда оилавий муҳит билан боғлиқ бўлган омилларнинг ижтимоий-психологик жиҳатларини тадқиқ этиш каби бир қатор муаммолар ечимини топиш ҳукумат раҳбарининг соҳа мутахассислари олдида қўйган вазифасини муваффақиятли бажаришнинг муҳим қафолатидир.

Бизнинг психологик кузатишларимиз, тадқиқотларимиз шуни кўрсатмоқдаки, охириги йилларда тадбиркорлик ва бизнес соҳасида фаолият юритаётган хотин-қизларнинг онги ва дунёқарашида сезиларли ўзгаришлар рўй бермоқда. Ўз илмий ишимизнинг ғоясидан келиб чиққан ҳолда таъкидлашимиз мумкинки, юртимизда ишлаб чиқариш ва саноатни бошқаришда хотин-қизлар улушининг ортишига, улардаги шарқона фазилатларнинг намоён бўлиши ўз навбатида гендер-менежментга хос этнопсихологик жиҳатларни аниқлашга имконият кенгайиб бормоқда. Зеро, Ўзбекистонда тобора кенгайиб бораётган касаначилик, оилавий тадбиркорлик, фермерлик ҳаракатларида фаоллик кўрсатаётган хотин-қизларда ҳам ўзига хос тадбиркорлик фазилатлари мавжуддирки, бу соҳани ривожлантириш учун ҳам хотин-қизларнинг тадбиркорликнинг самарали усулларини жорий этишда ўз ўрни борлигини ўрганиш, тадқиқ этиш, ушбу фаолият ривожига имкон берувчи шахс

сифатларини тарбиялаш, одамлар тафаккурида, айниқса, ўсиб келаётган авлод онгида янгича иқтисодий тафаккурни шакллантириш, менежерлик фазилатларини тарбиялаш муҳим амалий аҳамиятга моликдир. Айниқса, оилавий бизнесни ривожлантиришга барча имкониятларнинг яратилаётган ҳозирги шароитда хотин-қизлардаги тадбиркорлик мотивациясининг оилада тарбиялаётган ёшларга ижобий таъсири ижтимоий психологиясидаги долзарб муаммодир. Ўзбекистон шароитида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган хотин-қизларнинг ижтимоий-психологик мақомини ўрганиш, улардаги самарали тадбиркорликни таъминловчи шахсий хусусиятларининг ўзига хослигини тадқиқ этган ҳолда уларнинг фарзандларида ҳам тўғри иқтисодий тафаккур ва маданиятни тарбиялаш, келгуси авлодни иқтисодий жиҳатдан рақобатбардош қилиб тарбиялаш, уларнинг ҳаётга фаол муносабатни шакллантириш, ишбилармон, тадбиркор, менежмент соҳасида билимдон қилиб вояга етказиш, шу билан бирга оилавий мақомларини ҳам йўқотмасликка ўргатишда амалий аҳамиятга эгадир. Чунки ўзбекистонлик хотин-қизлар учун оила ва никоҳ масалалари ҳам ўта муҳим бўлиб, энг муваффақиятли тадбиркор аёл бир вақтнинг ўзида ҳам ташкилотчи-тадбиркор, ҳам суюкли рафиқа, меҳрли она ролларини қарама-қаршиликсиз мужассам этишдан манфаатдордир.

Хусусан Ўзбекистонда, тадбиркорликда муваффақиятли фаолият кўрсатиш, хотин-қизларнинг бизнес соҳасидаги профессионал салоҳиятларини миллий урф-одатлар, маҳаллий меҳнат удумларини инобатга олган ҳолда ошириш, улардаги профессионал қобилиятни ўстириш, зарур билим, кўникма ва малакага эга бўлишлари учун махсус таълим лойиҳалари – дастурларни ишлаб чиқиш шу куннинг муҳим вазифаларидандир. Гендер бошқарувчилиги соҳасида асрлар давомида сақланиб келаётган стереотиплар мавжудки, уларга кўра, раҳбар аёл фаолиятининг самараси раҳбар эркакларникидан паст, раҳбар аёл ишда муваффақиятга эришса, албатта, у оиладаги ўрни ва нуфуздан айрилади каби. Шу каби стереотипларга барҳам бериш, хотин-қизлар тадбиркорлиги борасида психологик тўсиқлар ва қарама-қаршиликларга йўл қўймаслик уларнинг оиладаги мавқеларига ҳам путур етказмасликни тақозо этади. Бунинг учун ёшларни иқтисодий ижтимоийлашуви жараёнида ҳам оилада, ҳам жамиятдаги бошқа ижтимоий институтлар орқали қўллаб-қувватлаш лозим. Гендер муносабатлари ва роллар тақсимооти тизимида бугунги Ўзбекистон йигит ва қизларининг ўрни таҳлил қилинадиган бўлса, шунини алоҳида таъкидлаш лозимки, гендер роллари тўлиғича маданий муҳитга боғлиқлиги ва бу роль улар маълумотлилиги даражасига мос равишда ўзгараётганлигини кузатиш мумкин. Лекин ижтимоий фикр сўровларида ўзбек аёлларининг гендер муносабатларида тўлалигича эркаклар билан тенгликлари эътироф этилса-да, асли кўпчилик онгида аёл барибир ўша ўзининг анъанавий роллари доирасида тасаввур қилинади. Бу ҳолатнинг ҳам ижобий, ҳам салбий жиҳатлари мавжуд. Масалан, психолог олимларнинг олиб борган экспериментал кузатишларида шу нарса аниқланганки, гендер муносабатларининг характери, эркаклик ёки аёллик вазифаларининг қанчалик

адекват тасаввур қилиниши, энг аввало, оила муҳитига, ундаги эркак ва хотин, ота ва онанинг ўз ролларини қандай бажаришлари ҳамда фарзанд тарбиясидаги улушлари салмоғига боғлиқдир. Ўзбекистон шароитида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган хотин-қизларнинг ижтимоий-психологик мақомини ўрганиш, улардаги самарали тадбиркорликни таъминловчи шахсий хусусиятларининг ўзига хослигини тадқиқ этган ҳолда уларнинг фарзандларида ҳам тўғри иқтисодий тафаккур ва маданиятни тарбиялаш, келгуси авлодни иқтисодий жиҳатдан рақобатбардош қилиб тарбиялаш, уларнинг ҳаётга фаол муносабатни шакллантириш, ишбилармон, тадбиркор, менежмент соҳасида билимдон қилиб вояга етказиш, шу билан бирга оилавий мақомларини ҳам йўқотмасликка ўргатишда амалий аҳамиятга эгадир. Тадбиркорликда муваффақиятли фаолият кўрсатиш, хотин-қизларнинг бизнес соҳасидаги профессионал салоҳиятларини миллий урф-одатлар, маҳаллий меҳнат удумларини инobatга олган ҳолда ошириш, улардаги профессионал қобилиятни ўстириш, зарур билим, кўникма ва малакага эга бўлишлари учун махсус таълим лойиҳалари – дастурларни ишлаб чиқиш шу куннинг муҳим вазифаларидандир. Амалга оширилган тадқиқотларимиз натижаларига кўра, оилавий бизнес ва тадбиркорлик соҳасида тўпланган назарий мулоҳазалар асосида шуни алоҳида таъкидлаш мумкинки, оилавий бизнес ва тадбиркорликнинг шаклланиши, ривожланиши ва такомиллашишида муайян гендер хусусиятлар ўз таъсирини кўрсатди. Демак, мақсадимиз – танланган объектнинг ижтимоий-психологик тавсифини ишлаб чиқиш, ота-оналар ва уларнинг фарзандларидаги тадбиркорликка мойилликнинг ижтимоий омиллари тўғрисида тасаввурга эга бўлиш эди. Натижаларимизга кўра, олиб борган барча методикаларимизда ёшларда тадбиркорлик фаолиятига ижобий муносабат, бизнес ва тадбиркорлик мотивациясининг шаклланиши асосан, оилага, оилавий муҳитга, оиладаги муносабатларга боғлиқ равишда шаклланиши тасдиқланди:

Демак, ота ва онаси тадбиркор бўлган оилада тарбияланаётган ўспирин ёшларда тадбиркорлик фаолиятига нисбатан мотивация бошқа тенгқурларга нисбатан ижобий тарзда шаклланиши эҳтимоли кучли бўлиб, унинг мазмуни, кучи ва даражаси унга таъсир қиладиган оила муҳитига, аввало, ундаги шахслараро муносабатларга бевосита боғлиқ ҳисобланади, яъни, ўспиринлик ёшидаги шахсларда тадбиркорлик фаолиятига нисбатан шаклланадиган установкаларнинг мазмуни, кучи ва даражаси унга таъсир қиладиган ижтимоий муҳитга боғлиқ эканлиги аниқланди; оила муҳитининг соғломлигига, ундаги шахслараро муносабатлар мазмуни билан тадбиркорлик йўналишининг уйғунлигига, ота-онанинг ибрат намунаси, авлодлараро касб - ҳунарнинг ворислилик тенденциялари асосида шаклланган мотивацияларга, оилавий бизнеснинг фаолият тури сифатидаги самарадорлиги ва ҳар бир оила аъзосининг, жумладан ўсмирлик ва ўспиринлик ёшидаги фарзандларнинг ундан манфаатдорлик даражасига боғлиқ эканлиги исботланди. Оилавий бизнес ва тадбиркорликка мойиллиги бўлган ёшлар хулқидаги мотивацион жиҳатларнинг барқарорлиги ҳамда уларнинг шахс сифатлари, хулқий анъаналарда акс этиши

натижасида намоён бўладиган шахслилик фазилатлари - мақсад йўлида собитлик, муваффақиятга интилиш, бу йўлда ота-она кўмагини қабул қилиш, обрўли инсонларни тан олиш, эмпатия, аффилиация, ғамхўрлик кўрсатишга мойиллик қабилар илк ўспиринларда тадбиркорликни танлашига боғлиқ эканлиги эмпирик натижалар асосида аниқланди.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ochilova, G. (2022). Рақамли иқтисодиёт шароитида ёшларда тадбиркорлик қобилиятларини шакллантириш механизмлари. *Архив научных исследований*, 4(1).
2. Ochilova, G. (2021). Гендерные особенности влияния семейного бизнеса на мотивацию предпринимательства у молодежи. *Архив научных исследований*, 37(1).
3. Очиллова, Г. О. (2010). Ёшларни тадбиркорликка психологик жихатдан тайёрлашда оилавий ижтимоийлашувнинг роли. *Мактаб ва ҳаёт. –Тошкент. – 2010*, 6, 6-8.
4. Buckman R.H. Building a Knowledge-Driven Organization. – Me Graw-Hill, 2004. Электронный ресурс: <https://www.amazon.com/Building-Knowledge-Driven-Organization-Robert-Buckman/dp/0071384715> (дата обращения: 15.05.2022) .
5. Odilovna, O. G. (2021). Mechanisms of Studying Gender Relationship in the Context of Economic Digitalization. *International Journal of Development and Public Policy*, 1(7), 225-228.
6. Ochilova, G. O. (2020). Empirical research results on family business influence children's motivation for entrepreneurship. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. Great Britain. Progressive Academic Publishing. Research Impact Factor: RIF*, 3, 8.
7. Очиллова, Г. О. (2010). Тадбиркорлик мотивациясининг гендер установакаларга боғлиқ бўлишида оиланинг роли. *Мактаб ва ҳаёт. –Тошкент. – 2010*, 1, 22-23.
8. Очиллова, Г. О. (2019). ГЕНДЕРСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МОЛОДЕЖИ. *УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА*, 64.
9. Очиллова, Г. О. (2022). АХБОРОТЛАШТИРИЛГАН ТАЪЛИМ МУҲИТИДА ПЕДАГОГИК КАСБИЙ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ Йўналишлари. *Архив научных исследований*, 2(1).
10. Очиллова, Г. О. (2022). Олий таълимни рақамлаштиришда талабалар билимини компьютер технологиялари орқали назорат қилишнинг асосий воситалари. *Архив научных исследований*, 2(1).
11. Очиллова, Г. О. (2022). Бўлажак педагоглар инновацион фаолиятини шакллантиришда ахборот технологияларининг ўрни. *Архив научных исследований*, 2(1).

12. Ochilova, G. (2021). Оилавий тадбиркорлик гендер тадқиқотлар объекти сифатида. *Архив научных исследований*.
13. Очиллова, Г. О., Рузметов, Б. Р., & Ботирова, С. Р. (2021). Бўлажак мутахассислар инновацион фаолиятини ривожлантиришда мустақил таълим олиш шакллари аҳамияти. *ТА’ЛИМ ВА РИВОЖЛАНИШ ТАҲЛИЛИ ONLINE ILMYI JURNALI*, 1(6), 147-151.
14. Ochilova, G. O. (2020). Empirical research results of family business influence on children's motivation for entrepreneurship. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. Great Britain. Progressive Academic Publishing. Research Impact Factor: RIF*, 3(8).
15. Очиллова, Г. О. (2019). Ёшлардаги тадбиркорлик қобилияти шаклланиши ва ривожланиши гендер хусусиятлари. *Педагогик маҳорат” илмий-назарий ва методик журнали//Бухоро*.
16. Ochilova, G. (2021). МОТИВИРОВАННОСТЬ МОЛОДЕЖИ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. *Архив научных исследований*.

МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARGA EKOLOGIK TARBIYA BERISH

F.M.Bekchanova

UrDU Pedagogika fakulteti

“Maktabgacha ta’lim metodikasi” kafedrasi o’qituvchisi

Annotatsiya. Bugungi kunda ekologiyaning tobora yomonlashuvi natijasida turli xil kasalliklar hamda tabiatda turli xil hodisalar sodir bo’lmoqda. Shuning uchun biz ekologiya haqida chuqur bilimga ega bo’lishimiz zarur. O’sib kelayotgan yosh avlodni esa ekologik jihatdan madaniyatli qilib tarbiyalashimiz kerak. Ushbu maqolada uzluksiz ta’limning birinchi bo’g’ini bo’lgan maktabgacha ta’limda tarbiya olayotgan tarbiyalanuvchilarni ekologik tarbiyalash usullari hamda ularning tabiatga bo’tuslgan qiziqishini uyg’otish haqida so’z yuritilgan.

Kalit so’zlar: ekologiya, faoliyat, oila, bola, tarbiya, ta’lim, pedagogika, tabiat, tabiat burchagi.

Barcha zamonlarning faylasuflari, shoirlari, rassomlari abadiy va doimo dolzarb mavzuni: inson va tabiatning o’zaro ta’sirini hurmat qildilar. Ammo ekologik inqiroz xavfi va ehtimoli, insonning moddiy va ma’naviy faoliyatini ekologizatsiya qilish muammosi hayotiy zarurat, uni saqlab qolish shartlaridan biriga aylangan bizning kunlarimizdagidek bu qadar keskin bo’lmagan. Hamma uchun umumiy uy - yer hisoblanadi.

Bugungi kunda odamlarning ekologik johilligidan insoniyatga qarshi jinoyatga qadar birgina qadam bor va bu ekologik johillar oilada, bolalar

ОИЛАВИЙ ТАРБИЯ ЖАМИЯТ РИВОЖИНИНГ БОШ БЎҒИНИ. <i>Жумаева Д.Н.</i>	217
БОЛАЛАР ТАРБИЯСИДА ОИЛАНИНГ ЎРНИ. <i>Эшонкулова Дилафрўз</i>	220
CHINGIZ АУТМАТОВНИНГ “ASRGA TATIGULIK KUN” ASARIDA RIVOYAT JANRI. <i>Allayeva Lola</i>	226
ОИЛАЛАРДА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ МУҲИТНИ СОҒЛОМЛАШ- ТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ОМИЛЛАРИ. <i>Рашидов Х.К.</i>	227
ARTPEDAGOGIKA O’QUVCHILARNING AXLOQIY TARBIYASI ASOSI SIFATIDA. <i>Nasritdinova Madina</i>	235
TALABA QIZLARDA MADANIY-MA’RIFIY TARBIYA HAMDA ESTETIK QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA OILA VA TA’LIM ROLI. <i>Xamidova Gulmira</i>	238
YOSH AVLODNING KITOBXONLIK MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHDA OTA-ONANING O’RNI. <i>G’ulomova Nargiza</i>	244
АЁЛ – ЖАМИЯТНИНГ ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ АЪЗОСИ. <i>Ўринова О.Д., Камалова Д.И.</i>	247
SHAMS TABRIZIY FALSAFIY QARASHLARINING HOZIRGI DAVR BILAN UZVIYLIGI. <i>Norkulov Xusniddin</i>	248

IV SHO’BA: GENDER TENGLIKNI TA’MINLASHDA XOTIN- QIZLARNING IJTIMOY-SIYOSIY FAOLLIGI

ГЕНДЕР ТЕНГЛИК ВА ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ. <i>Каримова Д.А., Сойбова Ф.С., Гадоева Г.Ё</i>	252
ГЕНДЕР ТЕНГЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. <i>Худайкулова Латифа</i>	254
ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИНИНГ ЯНГИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ. <i>Омонбоева М., Ҳамидова С., Камалова Д.</i>	257
ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ТАДБИРКОРЛИГИДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ИЖТИМОЙ ФАОЛЛИКЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ <i>Очилова Г.О., Мусаханова Г.М.</i> ,.....	261

**“XXI ASR ILM-FANI VA TA’LIM SOHASIDA AYOLLAR:
YUTUQLAR VA MUAMMOLAR”
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani
materiallari to’plami
16 fevral, 2023 yil. Navoiy shahri**

Tashkiliy qo’mita raisi: rektori,	Navoiy davlat pedagogika instituti t.f.d., prof. B.B.Sobirov
Tashkiliy qo’mita a’zolari:	t.f.n., dots. I.B.Nasriddinov t.f.n., dots. X.R.Qurbonov f.f.f.d. (PhD), dos. N.H.Tursunova
Mas’ul muharrir(lar):	f.f.d., prof. N.O.Safarova
Tahrir hay’ati:	f.f.f.d. (PhD), dots. N.H.Tursunova t.f.d. (DSc), prof. D.I.Kamalova
Texnik muharrir(lar):	t.f.d. (DSc), prof. D.I.Kamalova tayanch doktorant F.O.Nabiyeva
Kompyuterda tayyorlovchi(lar):	t.f.d. (DSc), prof. D.I.Kamalova tayanch doktorant F.O.Nabiyeva

**Ma’ruzalar tezisi mazmuniga tashkiliy qo’mita
javobgar emas.**

Terishga berildi: 13.02.2023
Bosishga ruxsat berildi: 14.02.2023
Bichimi: 60x84/1.8
“Times New Roman” garniturasini.
Ofset qog’ozi. Ofset bosma usulida bosildi.
Hajmi 34,6 bosma taboq. Shartli bosma T. 4,8
Adadi 100 nusxa

“Book house” xususiy korxonasi matbaa bo’limida chop etildi.